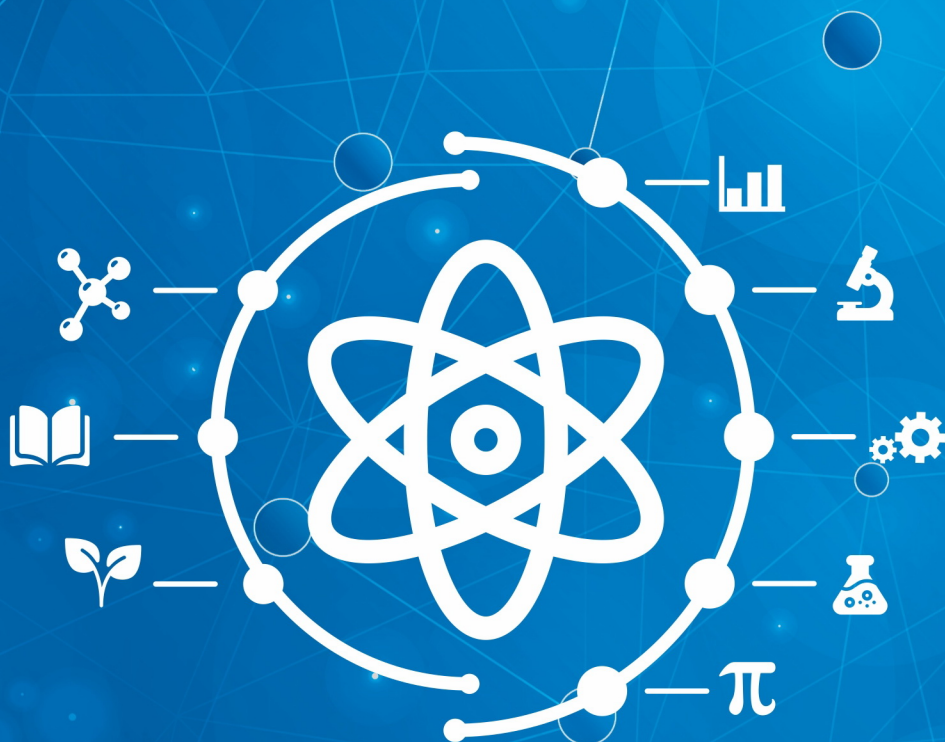

POLISH SCIENCE JOURNAL

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 2(23)

POLISH SCIENCE JOURNAL

ISSUE 2(23)

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

WARSAW, POLAND
Wydawnictwo Naukowe "iScience"
2020

ISBN 978-83-949403-4-8

POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 2(23), 2020) - Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2020. - 162 p.

Languages of publication: українська, русский, english, polski, беларуская, казахша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯუღრუ

Science journal are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees.

The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

ISBN 978-83-949403-4-8

© Sp. z o. o. "iScience", 2020

© Authors, 2020

SECTION: SCIENCE OF LAW

УДК 347.73

Ковальчук Інна Валентинівна
Білоцерківський національний аграрний університет
(Біла Церква, Україна)

**ГАРМОНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
ТА ЄС У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ**

Анотація. Статтю присвячено дослідженню процесу правового регулювання оподаткування агробізнесу в умовах глобалізації, його впливу на розвиток світової економіки та наслідків для економіки України.

В Україні оподаткування сільськогосподарських підприємств лежить у площині наявності основного ресурсу галузі – земель сільськогосподарського призначення, натомість у деяких інших країнах оподатковується дохід від реалізації власно виробленої сільськогосподарської продукції і такий механізм оподаткування не залежить від наявних площ сільськогосподарських угідь. Саме тому, необхідно проаналізувати глобалізаційні й лібералізаційні процеси оподаткування агробізнесу, які за останні два десятиліття набрали швидких темпів поширення, залучаючи все більшу кількість країн та прив'язуючи їх господарства до світової економіки.

Ключові слова: податки, агробізнес, податковий режим, земельний податок, спеціальний режим оподаткування.

**HARMONIZATION OF TAX LEGISLATION OF UKRAINE AND THE EU
IN THE FIELD OF AGRIBUSINESS TAXATION**

Summary. The article is devoted to the study of the process of legal regulation of agribusiness taxation in the conditions of globalization, its impact on the development of the world economy and consequences for the economy of Ukraine.

In Ukraine, the taxation of agricultural enterprises lies in the area of availability of the main resource of the industry - agricultural land, while in some other countries the income from the sale of self-produced agricultural products is taxed and such a taxation mechanism does not depend on the available areas of agricultural land. That is why we need to analyze the globalization and liberalization processes of agribusiness taxation, which have gained momentum over the past two decades, attracting more and more countries and linking their economies to the world economy.

Keywords: taxes, agribusiness, tax regime, land tax, special taxation regime.

Постановка проблеми. Українська податкова система на відміну від країн Європейського Співтовариства, на жаль, не є інструментом підвищення

конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Чинна система формування державних доходів відбиває недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер. А основна проблема української податкової системи полягає в надмірному навантаженні як на бізнес, так і на громадян.

Важливим чинником забезпечення економічної стабільності країни виступає здійснення ефективної податкової політики, яку, передусім, повинно бути спрямовано на стимулювання економічного зростання та соціального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес змін фінансово-правового механізму бюджетних видатків та спеціальних механізмів оподаткування сільськогосподарських виробників зокрема та аграрного сектору взагалі досліджено у працях вітчизняних фахівців галузі фінансового права: Л. К. Воронової, О. О. Дмитрик, Е. С. Дмитренко, І. Б. Заверухи, В. В. Коваленка, А. Т. Ковальчука, В. І. Курила, М. П. Кучерявенка, О. А. Музики-Стефанчук, О. П. Орлюк, О. С. Риженка та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз довгострокової стратегії розвитку аграрного бізнесу, а також окреслення перспектив гармонізації законодавства у сфері державного регулювання фінансової підтримки розвитку агробізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна зобов'язалася забезпечувати поступову адаптацію свого законодавства до *acquis communautaire* ЄС, наближення до гармонізації з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС. Задекларувавши пріоритет європейської інтеграції, наша країна має поступово адаптувати свою нормативно-правову базу до європейського законодавства та реформувати інститути державного управління галуззю з огляду на прийняті в ЄС принципи та підходи. Зокрема, потребує реформування система оподаткування.

В економічно розвинених країнах аграрний сектор розглядається як система, яка не здатна до саморегулювання, а кошти, що виділяються на підтримку сільського господарства, - як компенсація втрат галузі в умовах ринкової волатильності. Розмір цієї компенсації в деяких країнах може досягати 70% від вартості сільськогосподарської продукції.

В Україні за відсутності ринку земель сільськогосподарського призначення активно розвиваються орендні відносини, вартість оренди вираховується від нормативної грошової оцінки, тому під час порівняння цін з європейськими країнами було застосовано середню вартість нормативної грошової оцінки землі в Україні [3, с. 187].

З урахуванням світового досвіду, а також того, що в розвинутих країнах рівномірно розвиваються як орендні відносини, так і ринок земель сільськогосподарського призначення, Україні необхідно розвивати такі напрями. Складно заперечувати той факт, що система пільгового оподаткування в сільському господарстві в усіх країнах є одним з найважливіших інструментів державної підтримки агробізнесу.

Основною функцією системи оподаткування в сільському господарстві є не фіскальна, а стимулююча. Тобто її мета – формулювання сприятливих умов для розвитку аграрного сектора економіки та підвищення його ефективності.

Податкові надходження від сільськогосподарських підприємств в зарубіжних країнах у багато разів менше державних витрат на фінансування сільського господарства.

У даний час в Україні відсутня довгострокова стратегія щодо розвитку аграрного бізнесу. Значним стримувальним чинником у розвитку агробізнесу є недосконалість нормативної бази. Невиправдано було б стверджувати, що законодавча база аграрних реформувальних відпрацьована достатньо і діє безвідмовно.

Основним в системі оподаткування сільськогосподарського товаровиробника за кордоном є прибутковий податок, який визначається як дохід за вирахуванням витрат виробничого характеру, неоподатковуваного мінімуму і стандартних знижок [6, с. 119].

Отже, суттєвою проблемою є недоліки в державній системі оподаткування аграрних підприємств. Основний недолік і прорахунок полягає в ігноруванні специфіки продовольчого виробництва. Податкова система в усьому світі побудована так, що через неї передбачається створення умов для товаровиробника, за яких він був би зацікавлений у збільшенні доходів. У нашій країні вона спрямована в протилежному напрямі. Треба розуміти, що вихід із кризового стану АПК полягає, головним чином, через зацікавленість, інтерес. Розвиток аграрного бізнесу не можна забезпечити за рахунок лише закликів, гасел чи навіть досконалої законодавчої бази. Фундаментальна ідея ринкової економіки – це ідея вільної конкуренції [1, с. 52].

Таким чином, належне виконання наведених завдань організаційно-економічного механізму розвитку агробізнесу в Україні необхідно в першу чергу пов'язувати з розробкою державної стратегії податкової політики, чітким розмежуванням функцій держави і ринкового саморегулювання, переходом до ринкових методів аграрної та продовольчої політики.

Україна зобов'язалася забезпечувати поступову адаптацію свого законодавства до *acquis communautaire* ЄС, наближення до гармонізації з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС. Задекларувавши пріоритет європейської інтеграції, наша країна має поступово адаптувати свою нормативно-правову базу до європейського законодавства та реформувати інститути державного управління галуззю з огляду на прийняті в ЄС принципи та підходи. Зокрема, потребує реформування система управління аграрним виробництвом і сільськими територіями в умовах децентралізації владних повноважень, розвитку місцевого самоврядування на селі, міжгосподарського та громадського самоуправління в галузі [7, с. 204].

З 1 січня 2017 р. Україна офіційно долучилася до міжнародного тренду «боротьби з ухиленням від оподаткування» і приєдналася до BEPS Асоціації. Щонайменше це означає, що в законодавство України необхідно упровадити мінімальний стандарт Плану BEPS, який включає ініціативи, спрямовані на боротьбу з податковим зловживанням при застосуванні податкових конвенцій, збільшення ефективності вирішення спорів *State Regulation of Economic and Social Development Processes Theory and Practice of Public Administration* 4(63)/2018 5 щодо договорів про уникнення подвійного оподаткування, та деякі інші [6, с. 117].

Упровадження в національне законодавство правил для оподаткування

іноземних компаній, що належать та/або фактично контролюються її резидентами, – ініціатива, передбачена в Кроці 3 Плану BEPS. На сьогодні розмивання податкової бази – актуальна проблема для України, тому упровадження правил оподаткування контрольованих іноземних компаній є пріоритетним для нашої країни, однак до цього часу це питання залишається не врегульованим Податковим кодексом України [4, с. 80].

Проблемним питанням у сфері оподаткування стали й доволі часті зміни податкового законодавства.

З урахуванням наведеного вище можна констатувати, що в Україні оподаткування сільськогосподарських підприємств лежить у площині наявності основного ресурсу галузі – земель сільськогосподарського призначення, натомість у деяких інших країнах оподатковується дохід від реалізації власно виробленої сільськогосподарської продукції і такий механізм оподаткування не залежить від наявних площ сільськогосподарських угідь.

Упродовж останніх років у різних наукових публікаціях було доведено, що існує невідповідність розміру загального рентного доходу, покладеної в основу нормативної грошової оцінки угідь, рівню доходності сільськогосподарського виробництва. Однак у ПК України у методиці визначення бази оподаткування це не враховується [3, с. 187].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок цього напрямку. Беручи до уваги міжнародний досвід щодо застосування диференційованого підходу до реформування механізмів оподаткування сільськогосподарських підприємств, можна зазначити, що система оподаткування в сільському господарстві нашої держави потребує удосконалення, зокрема, шляхом запровадження таких механізмів оподаткування, відповідно до яких об'єктом оподаткування повинні виступати землі сільськогосподарського призначення для тих підприємств, які займаються вирощуванням зернових культур, а об'єктом оподаткування для товарних сільськогосподарських підприємств повинен визначатися дохід від реалізації сільськогосподарської продукції.

Використання вказаної пропозиції сприятиме рівномірності розподілу податкового навантаження для тих підприємств, які займаються виробництвом (вирощуванням) сільськогосподарської продукції, залежно від виду їхньої діяльності, а також адаптації податкової системи нашої країни до вимог законодавства інших держав.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Босенко А. В. Організаційно-економічний механізм управління оподаткуванням сільськогосподарських товаровиробників в умовах поглиблення інтеграційних процесів: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Кіровоград, 2016. 271 с.
2. Давидов Г. М. Реформування системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників на основі рентних відносин на землю. Кіровоградщина – 2025: пріоритети і можливості розвитку: збірник тез доповідей науково-практичної конференції, 7 червня 2017 року, м. Кропивницький: «Ексклюзив-Систем», 2017. С. 187-190

3. Пасхавер Б. Цінова конкурентність аграрного сектора. Економіка України. 2017. № 3. С. 78-87
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
5. Хрипко С. І. Загальна характеристика фермерського господарства за законодавством Європейського Союзу. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. К., 2017. Вип. 173. Ч. 2. С. 117-123. Серія «Право»
6. Ціолковська С. І. Взаємодія підприємств агробізнесу та органів державної влади як спосіб активізації зовнішньоекономічної діяльності. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2018. Вип. 29. С. 202-210.